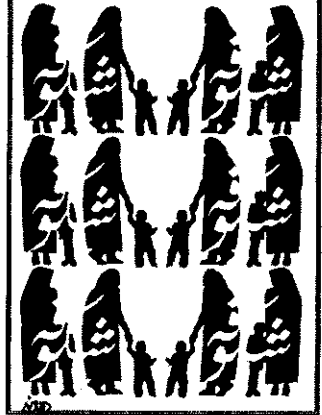

مهری بهفر

شکوفایی آرمان

موضوع مدارس نسوان در نشریه‌ی شکوفه بحث انگیزترین و گرم‌ترین مباحث را به خود اختصاص داده است. مریم عمید مدیر مسئول نشریه‌ی شکوفه و مدیر مدرسه‌ی دخترانه‌ی دارالعلم و الصنایع مزینیه شرایط سواد آموزی زنان را اسفناک و حرکت زنان را در این اوضاع مذبحانه توصیف می‌کند مکرراً می‌گوید:

در صورتیکه تحصیل و تکمیل معارف و علوم و پیشرفت مقصود و رسیدن بمقصد از همه جهت برای نسوان ایرانی مسدود است و هیچ راهی و پناهی ندارند که بسرحد کمال و خوش بختی و اقبال برسند بدین معنی که مشوق و معرفی برای امر تحصیل و تربیت آن‌ها فراهم نمی‌شود بعلاوه این که مشوق ندارند باندازه موانع و عوائقی دارند که ممکن نیست تصور او ولی مع ذلک با این خار و خاشاک که در راه تحصیل آنها ریخته و موانعی که از همه جهت مهیا و آماده است و اغلب عمر شریفشان به بطالت و خسران از میان میرود ولی باز باید نهایت تشکر و امتنان را از طایفه نسوان اهل ایران داشت که خودشان بعیل طبیعی و هوش فطری با این موانع حرکت مزبوحی نموده‌اند و در این مدت قلیل یک اندازه در مقام تعلیم علوم و تحصیل معارف برآمده‌اند و هرگاه معرف و مشوقی داشتند و اسباب تحصیل آنها فراهم بود معلوم میشد که استعداد خاتم‌های ایرانی بچه اندازه است ...

نسوان و خدمات عمومی عنوان مطلبی است نوشته‌ی ضیاءالدین ندیمی، چاپ این مقاله در شکوفه

● از مقالات و بحث‌های موجود در نشریه‌ی شکوفه می‌توان آن صدای اعتراض آمیز و منتقد زنانه را شنید، در حالی که از مندرجات نشریه‌ی دانش بسیار کم‌تر می‌توان شمایی از آن صدا را هم متصور شد.

در نخستین بخش این جستار - حقوق زنان شماره‌ی دهم - کوشش شد فراوانی مقاله‌ها و نوشته‌هایی که به هدف موجه نمودن آموزش و دانش آموزی زنان در نشریه‌ی شکوفه به چاپ می‌رسید، نمایانده شود. بسامد بسیار بالای این گونه نوشته‌ها، همچنین چاپ اعلان‌های مربوط به مدارس نسوان، زمان امتحانات دختران این مدارس، چاپ خطابه‌هایی که مدیران مدارس نسوان در روزهای آزمون ایراد می‌کردند، چاپ نام‌های دخترانی که موفق به دریافت تصدیق از این

روزنامه‌ی تربیت و پیشرفت اخلاقی ادبی حفظ بصورت اطفال خانه‌داری کودکان و داری سلامت و پیشرفت تربیت و دیگر کاران تصدیقاً خلاق زنان راجع به مدارس زنان مقاله‌ی ما بی‌نظیر و بی‌نظیر بود

و پاسخ آن با توجه به پیشینه‌ای که از مندرجات شکوفه داریم خالی از فایده نیست. در این مقاله آقای ندیمی وضعیت زنان اروپایی را توصیف می‌کند و نیز این که آنان توانسته‌اند شغل‌های گوناگون را عهده‌دار شوند. وی می‌گوید دانشمندان و اندیشه‌گران اروپایی دریافته‌اند که در آینده زنان دارای مقام مهمی خواهند شد، به همین دلیل از امروز حقوق و مزایای آنان را تصدیق می‌کنند و به نقل از یکی از نشریات فرانسوی می‌نویسد:

باید ملاحظه کرد که از پنجاه سال تاکنون

مدارس می‌شدند، چاپ مقالات اعتراض آمیز به وزارت معارف و گلایه از بی‌توجهی آنان به مدارس دخترانه، انتشار نوشته‌هایی که گاه با استدلال‌های دینی و گاه با آوردن نمونه‌هایی از وضعیت زنان اروپایی همراه بود و سرانجام به این نتیجه‌گیری می‌رسید که آموزش زنان برای اصلاح جامعه، ترقی کشور و تربیت فرزندان ضروری و حیاتی است، همه‌ی این‌ها موجب می‌شود شکوفه را در وهله‌ی نخست به گونه‌ای ارگان مدارس نسوان بشماریم و پس از آن ارگان انجمن همت خواتین.

شماره‌ی نسوان که در احوال و اشغال مختلفه استخدام شده‌اند چه قدر زیاد شده است. پنجاه سال قبل در فرانسه ۴ میلیون نفر بخدمات عمومی مشغول بودند. در این عصر از هشت میلیون نفر متجاوزند. در دوایر حکومتی شعبه‌های تحریریه جماعتی از نسوان مستخدمند بطور تحقیق از قرار

هفتاد و شش	
اداره روزنامه	
پژان خیا بان پین من (۱۰) ماه	بیمار
استنساخ و ترمیم و اصلاح و تجدید	شماره
درم و کتابخانه و سند و بی بی بی	بیمار
اداره و مخازن و اسکاوت و غیره	شماره
درست باشد و بزرگ و درج	بیمار
مؤرخ	شماره
اداره در ملک و مسدود	بیمار
محبت راست	شماره
کتابت بی بی بی و بزرگ و بزرگ	بیمار
درج و بزرگ و بزرگ	شماره

ذیل. در وزارت جنگ ۳۰۰۰ نفر در پست و تلگراف ۱۸۰۰۰ نفر در راه‌های آهن ۶۰۰۰ نفر در معارف و تدریسات ابتدایی ۶۴۰۰۰ نفر در مکاتب ثانوی و مدارس اناث ۴۶۰۰۰ نفر در کارخانه‌های دولتی ۱۹۰۰۰ نفر زن خدمت میکنند و مواجب میگیرند.

حساب فوق مطالب استالستیک دولت فرانسه است بدون کسر و نقصان که حالت حالیه اناثیه آنها از قرار مرقوم بود ولی بملاحظه از شیر حمله خوش بود و از غزال رم از خواتین محترمه ایرانی انتظار و توقعات فوق بهیچوجه نمیرود فقط متمنی است بقدری در معارف و بصیرت امور معاشیه خود سعی و کوشش نمایند که لااقل بتوانند خانه خود را اداره فرمایند.

در پاسخ به نوشته‌ی آقای ضیاءالدین ندیمی، و این که از شیر / مرد حمله خوش آیند و پسندیده است و از زن / اغزال رمیدن و گریز و با ملاحظه‌ی این که زن باید الگوی زن آرمانی سامانه‌ی مرد سالار / اغزل رمیده را همواره حفظ کند و در راستای این که گفته شد از زنان ایرانی به هیچ وجه انتظار نمی‌رود چونان زنان اروپایی که پیش از این توصیف شدند، رفتار کنند و

نش زنی و رانه در نشریه‌ی شکوفه

دریم پرده ناموس ظلم و جور و جفا
تساری حق خرد یا رجال نیکو حال
کنیم ثابت با فعل و قول و جمله قوا
... بشور دانش و بینش منیر باید ساخت
قلوب خویشتن و آنگه قلوب اهل صفا^۵
این فضای شادمانه و پرنشاط و بشاشت که برای
وصفش کوشش شد، به طور پیاپی با تهدید روبه‌رو بود.
هنوز اندی نمی‌گذشت از تأسیس دبستان دوشیزگان
توسط بی‌بی خانم وزیراف که سخن از ویران کردن
مدرسه رفت و تکفیر نامه‌ها و شب نامه‌هایی در شهر
منتشر شد. در آن شب‌نامه‌ها گفته شده بود «وای به
حال مملکتی که در آن مدرسه‌ی دخترانه تأسیس شود
و این تکفیر نامه‌ها... بازار سیاه پیدا کرد»^۶

را معلول شرایط اجتماعی و ذهنیت اجتماعی اروپاییان
می‌نگارد و تلاش‌ها و کوشش‌های زن ایرانی را برای
تحصیل علم و آموختن سواد حرکت مذبحی توصیف
می‌کند که با تقیه میسر است. به کار بردن کلمه‌ی تقیه
از سوی نویسندگی شکوفه باعث می‌شود بپرسم آن
همه تأکید بر بهینه‌بچه‌داری و شوهر داری کردن زن
سواد آموخته؛ نوعی تقیه و حرکت مذبح بوده است در
برابر سامانه‌ی مردمدار ایستایی که جز این دو استدلال
را توان برتافتن نداشت؟

با همه‌ی مصائب و سختی‌هایی که نویسندگی برای
سواد آموزی ذکر کرد، نوعی بشاشت و شادمانی و
خوش‌بینی از پا گرفتن روزافزون مدارس دخترانه به
چشم می‌خورد:

ولی با این خرابی راه و زیادتی
خار و خاشاک این کمینه در نهایت جرئت
و اطمینان بنا همه عناصر و ارکان بهمه
معارف خواهان از مردان و زنان و
دوشیزگان ایران مژده و تریک میدهم که
عالم پیر دگر باره جوان خواهد شد. عما
قرب است ایرانی که از بی‌علمی و
بی‌صنعتی و بی‌معارفی خراب و ویران شده
بود چون گلستان و بوستان جهان خواهد
شد ...

این نشاط و بشاشت و هیچان را می‌توان از
شماری که در مراسم امتحانات، مدیران و آموزگاران و
دانش‌آموزان سر می‌دادند نیز آشکارا دریافت:
پاینده باد استقلال وطن
زنده باد خانم‌های علم دوست
زنده باد مفتشه نورالدجی خانم^۴
و همچنین ابیاتی که خانم محترمه‌ی فاضله‌ای
از عشق آباد به شکوفه می‌فرستد نشانگر فزونی شور و
نشاط است در میان زنانی که امکان سوادآموزی
یافته‌اند:

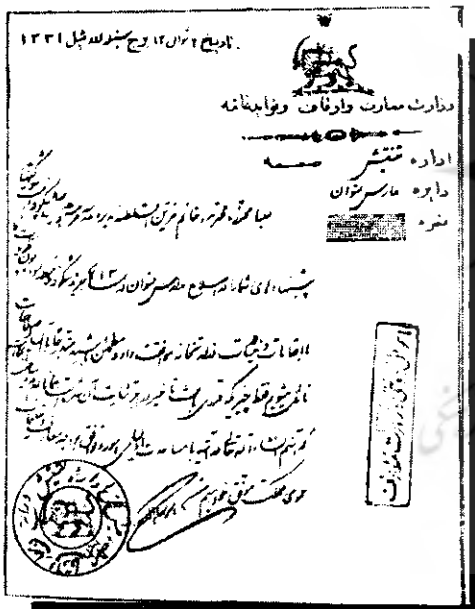
... بگو که نوبت این شد که با کمال ادب
بخواهران این وطن این چنین زینم صلا
... ز تنگهای جهالت ز حفرة غفلت
برون کنیم بیک باره سر بحول خدا
کمر ز غیرت بندیم محکم وانگه
قدم نهیم بمیدان علم و صدق و صفا
دلیر و چابک و هشیار همچو گرین
ز هم دریم صف رو بهان جهل و عما
بتوب نطق و بیالون عقل و سیف عمل
کنیم نفع قلوب جهانیان یک جا
... زینم خرمن اوهام مرد و زن آتش

فقط کافی‌ست در حد اداره‌ی خانه و خانه‌داری سواد
بیاموزند، شکوفه بیتی از حافظ را عنوان پاسخ‌گویی‌اش
قرار می‌دهد:

فیض روح‌القدس از باز مدد فرماید
دیگران هم بکنند آنچه مسیحا می‌کرد
و با آوردن همین بیت بر مقایسه‌ی یک سونگر و
دچار تضاد ندیمی خط بطلان می‌کشد، مقایسه‌ای که
از یک سو بر برتری‌ها و پیشرفت‌های زن اروپایی در
برابر زن ایرانی انگشت سرزنش می‌نهد و از سوی دیگر
به زن ایرانی می‌گوید از تو همچنان رسیدن غزال‌وار در
برابر ترکنازی شیروار مردان انتظار می‌رود و سزاست که
مرز و حد یادگیری‌تان از حدود خانه‌داری فراتر نرود.
شکوفه در پاسخ، وضعیت زنان اروپایی را از دید
زنان‌هاش چنین به وصف می‌کشد و با شرایط زیستی -
اجتماعی زن ایرانی مقایسه می‌کند:

می‌باید اساس تقدم و پیشرفت علوم و
معارف زنان و خانم‌های اروپایی را فهمید
که از چه راه و عنوان است که همه دارای
علوم و صنایع ... [خواننده نشد] می‌باشند
از ابتداء که از مادر متولد شدند با علم و
صنعت توأم زائیده شدند خیر آیا
خانم‌های اروپایی دارای دو مغ و دو دماغ
می‌باشند خیر آیا از عالم غیب بمکاشفه
مددی بانها میرسد خیر بلکه کمیانی تربیت
و هیئت اجتماعی دولت و همراهی عموم
ملت اسباب تربیت و تحصیل علوم و
معرفت و صنعت زنان و خانم‌های اروپایی
شده بدبخت زنان و دختران ایرانی که در
چاه جهل و نادانی افتاده بعلاوه آنکه کسی
نیست که آنها را از این بلیه نجات بدهد و
یک قدم با آنها در تحصیل علوم همراهی و
کمک نمایند و اسباب تحصیل و تشویق
آنها را فراهم آورند بعلاوه هنوز به عقاید
فاسد کاسده قدیم که میگفتند زنان نباید
سواد و علم داشته باشند باقی و برقرارند و
هرچه خانم‌های ایرانی بی‌فهم‌تر و
بی‌شعورتر و بی‌علم‌تر باشند آقایان بهتر و
خوشحال‌تراند دیگر چه توقعی دارند از
زنان ایرانی که با این همه موانع و عوایق که
نمی‌توانم شرح دهم ترقی بنمایند خودشان
در مقام تقیه حرکت مذبحی و تحصیل
مختصری مینمایند.

نویسندگی شکوفه با آن آغاز درخشان،
پیشرفت‌های زن اروپایی رانه از برتری ذاتی آنان که آن

گمان می‌رود مرگ ناگهانی، مرموز و شک‌انگیز
مادموازل پلویه، آموزگار برخی از مدارس نسوان از
جمله مدرسه‌ی ناموس، در شب تاریک، بیرون از
دروازه‌ی دولت، با این گونه سنگ‌اندازی‌هایی که
مخالفان سوادآموزی دختران نسبت به مدیران و
آموزگاران مدارس دخترانه روا می‌داشتند، نامرتبط
نباشد:

حادثه فاجعه غیر منتظره

در هفته قبل مادموازل پلویه فرانسوی که از
مادموازل‌های عالیه فاضله بود و در بعضی
از مدارس نسوان عنوان معلمه‌گی
مخصوص در مدرسه ناموس بعلاوه تعلیم

● اعضای انجمن همت خواتین تصمیم می‌گیرند، برای ترویج پارچه‌های وطنی با هم متحد شوند و از پذیرفتن شاگردانی که از این پوشش استقبال نمی‌کنند، خودداری کنند.

فرانسه سمت عضویت کامله داشت در شب تاریک در بیرون دروازه دولت در چاه افتاد و راه عقبی پیش گرفته در واقع اسباب حزن و اندوه متعلقات گردیده مخصوص شاگردان مدرسه مبارکه ناموس در حقیقت سکه در معارف و تحصیل معلمات وارد گردید البته جای تأسف است.^۷

از برخی نامه‌های مدیران مدارس نسوان و پاسخ‌های شکوفه بدان نیز می‌توان به تداوم این تهدید و آزارها پی برد. برای نمونه در نوشته‌ی ذیل سخن از افراد فاسدی می‌رود که مدیران مدارس نسوان باید با فراست و اتحاد با یکدیگر آنان را شناسایی و قلع و قمع کنند تا نتوانند با کردار مزورانه‌شان ارکان تحصیل دختران را در آن شرایط خاص به مخاطره افکنند:

... والا اگر اتفاق و اتحاد با هم داشته هر وقت یک عضو فاسدی داخل در اداره مدارس میشد اطلاع پیدا میکردند و قلع و قمع می‌نمودند این اراجیف و صحبت‌ها که اسباب تزلزل در ارکان معارف است ظاهر نمی‌شد و نمی‌گذاشتند اشخاصی که بملاحظه نفع شخصی از نفع عمومی چشم پوشیده و شرف و هستی جمعی را بیاد داده در این دوایر داخل گردند و یک اسباب مقدسی را که اسباب همه قسم ترقیات ملت و مملکت است بدانام نمایند مدرسه که مکان شریف و فضل و معرفت و تحصیل کمالات است و اسباب افتخار و ناموس دولت و ملت است ننگ ببیند و شرف نوعیت و قومیت [که] فلسفه تعلیم و تعلم است سست و بی‌بنیاد نمایند^۸...

جز این اعمال که یابوه‌گویان و جاهلان عالم منظر و بی‌همتان بی‌مشعر برای بدنام کردن مدارس نسوان انجام می‌دادند، واداشتن اشعار و اراذل و اوباش بر سر راه آموزگاران زن و دختران دانش‌آموز به هنگام تعطیل شدن مدارس، از مشکلات تأسیس مدارس دخترانه به شمار می‌رفت:

عصرها که این دخترها و معلمات بدبخت می‌خواهند از مدرسه بیرون بروند و بسمت خانهای خودشان درب مدرسه جمع میشوند از همه قسم اشخاص از جوانان و مردان منتظرند که چه وقت زنان و دختران از مدرسه بیرون می‌آیند و کدام یک حرکت و حشبیانه و صحبت‌های ناشایسته و مزخرفانه که گفتن ندارد می‌زنند و از عقب شاگردان قدری راه می‌روند و حرکات اهورانه مینمایند خاک بر سرت تو اگر مادرت عالمه بود صاحب این اخلاق نمی‌شدی که در معبر عام این قسم بی‌ناموسی و بی‌شرفی مینمائی و با زنان و دختران اسلام که هم مذهب و هم دین تو میباشند هرزه درائی بنمائی و ایذا از خالق و خلق خجالت نکشی و در خوف و تشویق نباشی و اسم خود ترا مرد بگذاری و ادعای شرف و غیرت بنمائی ما زنان می‌خواهیم در ظل مراجع این آقایان و مردان ترقی بنمائیم و صاحب اخلاق صحیحه شویم هیئات هیئات که این غافلانه تا بحشر لنگ است و مکرر این مطلب را پیش نهاد اداره جلیله نمودم هرگاه این عرایض بنده را قبول مینمایند یک روز در وقت سرخصی شاگردان مدرسه امریکائی تشریف ببرند در آن خیابان ببینند چه خیر است البته این مطلب باید محل توجه وزارت جلیله داخله و اداره نظمی باشد و این فقره زحمت زیاد و آژان مخصوصی لازم ندارد سپرده شود در هر محلی که مدرسه

دوشیزگان است همان آژان‌های محلی یک ساعت بغروب مانده یک نفر دو نفر درب مدرسه قدم بزنند تا شاگردان بیرون از مدرسه شاید بالتفات اولیاء امور امنیت حاصل شود و از رفتار آقایان تربیت شده راحت شویم.^{۱۰}

نویسنده‌ی شکوفه ضمن شکوه از رفتار اشعار با یک تیر دو نشان می‌زند و این موضوع مکرر که «اگر مادرت عالمه بود» را تکرار می‌کند و باز بر ضرورت تأسیس مدارس نسوان و سوادآموزی زنان برای ایفای بهینه‌ی نقش مادری پا می‌فشارد.

موضوع دیگری که از درونه‌ی شکوه از اشعار می‌توان دید، و در مقالات شکوفه بسیار هم تکرار شده است، نقد این دیدگاه است که «ما زنان می‌خواهیم در ظل مراجع این آقایان و مردان ترقی بنمائیم... هیئات هیئات که این غافلانه تا بحشر لنگ است» و بدین ترتیب وابستگی و امید بستن به مردان را تأسف آور می‌نگارد. در جای دیگر نیز درباره‌ی این امید عبث یعنی امید جستن راه صوفی‌گیت و پیشرفت به توسط مردان می‌گوید:

حکایت التقاء ساکنین و نزاع عاملین است و کوری نگر عصاکش کور دیگر شود بلکه بجای آنکه صراط مستقیم را تعلیم دهد بجاده ضلالت و گمراهی کشاند^{۱۱}...

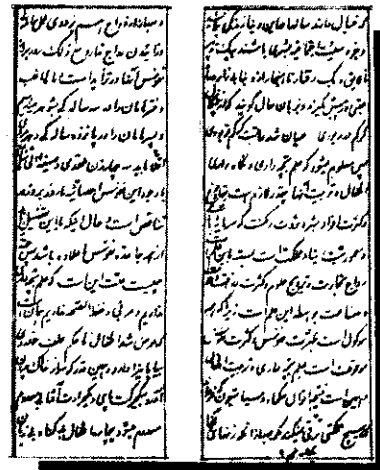
موضوع دیگری که در ارتباط با سوادآموزی زنان و تأسیس مدارس دخترانه مطرح می‌شود، حضور اجتماعی یافتن زنان خانه‌نشین و بیرون شد ناموس آنان به اجتماع بود. این حضور را مردان به گونه‌ای نمی‌توانستند برتابند و خود زنان نیز به گونه‌ای دیگر. سلسله مقالاتی در نشریه‌ی شکوفه منتشر شد، با عنوان **اخطار به مردان و جوانان**. این سلسله مقاله شاهده‌ی ست بر این موضوع یاد شده که مردان آماذگی ذهنی و تجربه‌ی عملی بر تافتن حضور زنان را نداشته و حضور زنان طبیعت عادت‌های ذهنی آنان را آشوبفته بود. در این سلسله مقاله با زبانی تند و تیز مردان را به دلیل نداشتن ظرفیت برای پذیرش زنان در جامعه به باد سرزنش می‌گیرد و می‌خواهد از عادات ناپسند و قبیح بپرهیزند و از به چشم شهوت نگریستن به زنان خودداری کنند و نیز آنان را به رعایت دستورهای دینی فرا می‌خواند:

اگرچه در آداب اجتماعی و ملکات نفسانی نوع بشر بی‌میلالاتی و وحشی‌گری و حرکات اهورانه و اعمال سفیهانه بسیار است... رفتار زشت و کارهای بد سرشت ماها بشماره و حساب بیرون نمی‌آید ولی بعضی از آن‌ها بقدری قبیح و بداست و برای هیئت اجتماعی ما یک لکه ننگ و لوث و پستی و دنائت نفس احداث مینماید که بهیچ چیز نمی‌توان جبران کرد و بهیچ آبی تطهیر و پاک نمیشود یکی از آن بی‌میلاتیها که از ابتدا حکم فرما بوده و در این اوقات اخیر مخصوص در این عصر

حالیته متناسفانه انبساط یافته و جزء شایعات مملکتی و روز بروز در از زیاد است همانا بچشم شهوت رانی و [خواننده نشد] نگاه نمودن جوانان و مردها است بمخدرات و بانوان و خواتین محترمت مردهای ما و جوانان حرمت و احترامی را که حسب الدبانه و نزاکت دستور العمل مذهبی مجبور از رعایت آن در حق زنان بوده فراموش و نسیان و از خاطر بیرون نموده بقسمی که اسباب شماتت پیگانگان و عیب جوئی همسایگان گردیده^{۱۲}

این نگاه سراسر جنسی مرد به زن که مرد سامانه‌ی مردمدار بدان عادتند و خوگر است، آنک با حضور اجتماعی زن در جامعه در شرایطی که بسیاری

از روابط و مناسبات اجتماعی - اقتصادی به قوت دیرین خود باقیست، ایجاد تضاد و تعارضی کرده است و موجب شده مردان حضور اجتماعی و جدی زن را برتابند و برای تعاملی اجتماعی و غیرجنسی با زنان در گستره‌ی اجتماع آمادگی، تجربه و پیشینه نداشته باشند.

حضور زنان به عنوان مدیر مدرسه، آموزگار و دانش‌آموز و... اگرچه نشانگر تغییراتی اجتماعی، اقتصادی و سیاسیست اما بیش از آن که از تغییری در بنیان روابط سیاسی - اجتماعی و اقتصادی ایران نشأت گرفته باشد، این تغییرها از تلقیحی غیر طبیعی و مصنوعی و تأثری برونی، نه از درون و نهاد جریانات اجتماعی حاصل شده است. و چون این حضور یا تغییر تدریجی، بنیانی و عمقی مناسبات و روابط و تعامل‌های اجتماعی - اقتصادی و سیاسی توأم نبود، حضور رسمی زنان برای مردان خرق عادت بود.

این گونه **اخطارها به مردان و جوانان** از سوی نشریه‌ی شکوفه، حاکی از آمادگی و ظرفیت نیافتن مردان و به تبع برنخاستن این تغییرات از درونه‌ی روابط اجتماعی - اقتصادی و سیاسی جامعه‌ی ایران است.

همان گونه که در آغاز این بحث اشاره کردم، آمادگی نیافتن و بی‌تجربگی ذهنیت اجتماعی مردم

برای حضور زنان، تنها به مردان محدود نبود و زنان را نیز در بر می‌گرفت و برای خود آنان هم این تغییر وضعیت چندان طبیعی و عادی نبود. و آن نگاه جنسی که مرد این سامانه به زن داشت، زن نیز خود را با آن می‌دید. برای نمونه در ادامه‌ی همین مقاله‌ی **اخطار به مردان و جوانان** نویسنده‌ی شکوفه از مردان می‌خواهد برای حفاظت و نگه‌داری از حریم عفت و عصمت زنان بکوشند و در این راه از شدت وحدت و حتما از اعمال خشونت هم ابایی نداشته باشند. که این نشان دهنده‌ی هراس خود زنان است از این حضوری که جامعه چندان پذیرا و آماده‌اش نیست و نیز بیم آنان از این که از خانه به درآمدن زنان بدون دقت مردان در نگه‌داشتن عفت نوامیس‌شان، به فساد و سرانجام به از دست رفتن همین حد از آزادی بینجامد و نیز اعلام آن که بیرون آمدن و حضورشان به معنای مخالفت با عفت و پاکدامنی نیست و برای حفظ آن باشد و تندی هم موافقتد و بی‌عفتی را به هنگام تشویق زنان به حضور در اجتماع تبلیغ نمی‌کنند:

مردان حارث و پاسبان و نگهبان

زنان اند و در حقیقت مرئی و تربیت کننده ایشان و چون مقام همسری و هم‌سری و کفویت دارند نه همین نگاهدار هیكل و جد آنها میباشد بلکه حافظ و حارث عصمت و عفت و شرافت آنها باید باشند قسمی که هرگاه بخواهد اندکی از جاده صحت و شرافت انحراف جویند جلوگیری نمایند و بهر وسیله و دسیسه و اسباب چینی باشند نگذارند از روی جهل و نادانی رویه شهوت رانی پیش گیرند و رفتار بی‌شرفانه و خودسرانه و اهورانه نمایند ابتدا بنصایح عاقلانه و اندرزهای مشفقانه و تدابیر دوستانه آنها را از جاده ضلالت و راه خلاف بازدارند... که هرگاه گردن از قید اطاعت کشیدند و سر از فرمان شریعت پیچیدند و باز در مقام مخالفت قیام و اقدام دارند و موعظه و نصیحت آب در هاون سائیدن و آهن سرد کوبیدن است آنها را ترک نمایند و مراوده و معاشرت و اظهار محبت بانها نکنند و در منزل و رختخواب و فراش آنها نخواستند و بانها رسم خشونت و درشتی و مغایرت و عداوت رفتار نمائید و هرگاه از این طریق و حیل و حله هم از حرکات و حشیانه و ترتیبات شهوانیه دست بردارند و لجام عصمت و عفت را گسیخته و در میدان شهوت و بی‌شرفی بر خر شیطان سوار شد و از اعمال قبیحه و معاصی کبیره نادم و پشیمان نشد باید آنها را بواسطه زجر و آذیت و زدن از راه ضلالت و گمراهی و جاده متابعت شیطانی بازداشت پس از این مقدمات نتیجه ظاهر شد که مردان حافظ و نگهبان و مرئی زنان میباشند و باید آنها را از خطا

کاری و بد اخلاقی و بی‌ناموسی حفظ بنمایند تصور بفرمائید که چقدر بدبختی و بی‌حسی و بی‌غیرتی می‌خواهد آنکسی که نگاهدار و راه‌نمای و پاسبان زنان است خودش اسباب بد اخلاقی و افتضاح و شهوت رانی و افعال و اعمال شنیعه آنها بشوند^{۱۳}...

تا این اندازه زنان را مستعد زیرآ گذاشتن ارزش، هتجار و اخلاق مورد پذیرش جامعه شمردن و آنان را برای منحرف نشدن به خطاکاری و بد اخلاقی و بی‌ناموسی نیازمند کنترل و نگاهبانی، مرئی‌گری و قائدی و رهنمایی مرد شمردن، نیز از القابات رسوخ و جریان یافته در شریان‌های ذهنی و باورمندی‌های زن و مرد این سامانه است. در این نوشتار سمت مرئی‌گری، قائدی و رهنمایی مردان محرز دانسته شده و نویسنده‌ی شکوفه هیچ شکی بدان روا نداشته و حتا نه به راهنمایی دو سویه و متقابل که راهنمایی و قائدی یک سویه‌ی مرد و خطاکار بالفطره بودن زنان را باور داشته است.

موضوع دیگری که در نشریه‌ی شکوفه بسامد بسیاری دارد، رد برتری‌های ذاتی مردان بر زنان است. و برای اثبات این مهم، نویسندگان نشریه از استدلال‌های دینی نیز بهره می‌گیرند:

برخلاف اشخاصی که بی به حقوق و حدود هم جنسی و هم نوعی و هم صنفی خود بردند و واقع همچو گمان میکنند که طایفه نسونان در خلقت از مردان نقصان دارند یا اینکه از نوع بشر و انسان نمی‌باشند و آقایان خود را از عالم پاک و زنان را سرشته از خاک میدانند یا اینکه خود را عاقل کامل فرزانه می‌شمارند و زنان را جاهل و دیوانه محسوب دارند و بدین واسطه دست ظلم و تعدی را از همه جهت دراز نموده و همه قسم ذلت و مسکنت که انسان بهیچ حیوانی روا ندارد در حق زنان لازم بلکه واجب دانسته از ضرب و شتم و بی‌شرفی و حال اینکه حکمت حضرت و حدیث و فرمایشات حرمت رسالت چنین قضاوت فرمودند^{۱۴}...

نویسندگان شکوفه در مقالاتی نظیر **خدمات زنها بعالم اجتماعی کمتر از مردها نیست بلکه علاوه است^{۱۵}** یا **دختر غم خور مادر است** با استدلال‌هایی در صدد رد آن برتری‌هاییست که سامانه‌ی مرد سالار از آن مرد می‌کند و بعد آن را ذاتی خصائل مردی می‌نمایاند. در مقاله‌ی اخیر نویسنده کوشیده ثابت کند که وطن تنها مخصوص مردان نیست بلکه مام وطن، به دخترا زن نزدیکتر است تا به پسر ا مرد:

خانمهای من تصور نفرمائید که وطن مخصوص مردها است و زنان را در او حقی نیست این تصور را بکلی از خود دور بفرمائید برای آنکه همیشه محبت مادر و

مجلس	.....
اعلام	.....
مجلس	.....
اعلام	.....
مجلس	.....
اعلام	.....
مجلس	.....
اعلام	.....
مجلس	.....
اعلام	.....

● موضوع دیگری که در ارتباط با سوادآموزی زنان و تأسیس مدارس دخترانه مطرح می‌شود، حضور اجتماعی یافتن زنان خانه‌نشین و برون شد ناموس آنان به اجتماع بود. این حضور را مردان به گونه‌ای نمی‌توانستند برتابند و زنان نیز به گونه‌ای دیگر.

دختر بیشتر از محبت پسر و مادر بوده... تصور نکند که همین مردها می‌توانند از وطن نگاهداری بکنند یا خدای نکرده وطن فروشی نمایند ما زنها هم میتوانیم هم نگاهداری کنیم و هم خدای نکرده خیانت کنیم ولی الحمدلله زنها برسمی که دارند در دوستی مادر کم‌تر زحمت مادر را فراهم می‌آورند و راضی نمیشوند که دست غیر بروی مادرشان دراز شود کمتر اتفاق افتاده که دختر چیزی از مادرش بدزدد اما پسرها...^{۱۶}

انجمن همت خواتین

یکی از انجمن‌های زنان ایران که در سال سوم انتشار شکوفه تشکیل شد، انجمن همت خواتین است. این انجمن با گروهی از مدیران مدارس نسوان و آموزگاران و برخی زنان دیگر تشکیل شده بود و بیش از آنچه هدفی زن‌ورانه داشته باشد، هدفی ملی داشت. به گونه‌ای که تمام اعضای انجمن با یکدیگر هم قسم شدند که:

... خانم‌های مدیران مدارس و سایر خواتین که خودشان داوطلب شده به همت و همراهی سرکار علی‌ه عالی‌ه خانم نورالدجی مفتش کل مدارس نسوان در روز جمعه ۱۵ جمادی‌الثانی انجمن تشکیل

شده و تمام اهل انجمن با هم متحد گردیده‌اند و هم قسم شده‌اند که آنچه در قوه دارند صرف نظر از پارچه‌های شیک خوش ظاهر فرنگ نمود و تمام شاگردان مدارس و بستگان و دوستان خود را وادار کند در پوشیدن لباس وطنی و آنچه ممکن بشود همه شکل زحمت را به خود هموار نموده بلکه بتوانند در این راه کمک و نگاه‌داری از وطن عزیز خود بنمایند...

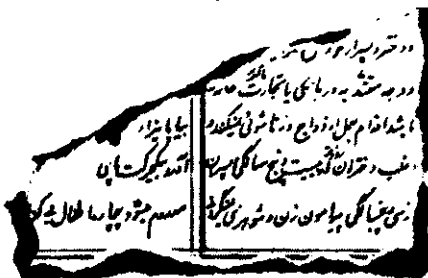
و همچنین از خانم‌های محترمه و مدیرات برای مدارس نسوان استدعا مینمایند که تا قوه دارند سعی و کوشش فرمایند در ترویج پارچه‌های وطن‌السته خودشان بهتر میدانند بجایه کهنه خود قناعت کردن بهتر است از جامه بیگانگان که بعاریت پوشند و مجبور کنند بسته‌گان و دوستان خود را پوشیدن پارچه‌های وطن و از کلیه آقایان استدعا میشود مخصوص مدیران مدارس ذکور هم همتی کرده در ترویج پارچه‌های وطنی... مردها همت بکنند...^{۱۷}

و در همین جلسه ۱۵ جمادی‌الثانی ۱۳۳۴ - ۱۲۹۵ خورشیدی - اعضای انجمن همت خواتین تصمیم می‌گیرند، برای ترویج پارچه‌های وطنی با هم متحد شوند و از پذیرفتن شاگردانی که از این پوشش استقبال نمی‌کنند، خودداری کنند.

□ □

نشریه‌ی دانش - نخستین نشریه‌ی زنان در ایران - و نشریه‌ی شکوفه دومین نشریه‌ی زنان را در مقایسه‌ی کلی می‌توان چنین توصیف کرد: در دانش به دلیل حرفه‌ی نخست مدیرمسئول - چشم پزشکی - مطالب بیشتر به حفظ‌الصحه‌ی کودک، زن و خانواده مربوط بود و مطالب طبی بیش‌ترین حجم و بسامد را در این نشریه در بر می‌گرفت. در حالی که در شکوفه باز هم به سبب شغل دیگر مدیرمسئول - مدیر مدرسه‌ی دخترانه - بحث‌های مربوط به تعلیم و تربیت و ضرورت سوادآموزی زنان و دختران بیش‌ترین حجم و بسامد را داشت اگرچه در شکوفه هم موضوعات مربوط به حفظ‌الصحه و در دانش نیز بحث‌هایی در ضرورت سوادآموزی زنان دنبال می‌شد.

با آن که فاصله‌ی زمانی پایان انتشار دانش و آغاز

شکوفه اندک - در حدود دو سال - بود، می‌توان شاهد شکل‌گیری نگاه و خواستی بالنسبه زنانه بود که توانسته تا اندازه‌ای القابات آشکار سامانه‌ی مردمداری را فروگذارد.

شکوفه اگرچه از حمل و نقل ارزش‌های تحمیلی سامانه‌ی مردسالار نرهمیده اما به نسبت دانش توانسته به گونه‌ای نگرش و نگاه زنانه دست یابد و از آن در متن گفتارهای زن‌ورانه‌اش دفاع کند.

از مقالات و بحث‌های موجود در نشریه‌ی شکوفه می‌توان آن صدای اعتراض‌آمیز و منتقد زنانه را شنید، در حالی که از مندرجات نشریه‌ی دانش بسیار کم‌تر می‌توان شمایی از آن صدا را هم متصور شد.

شاید شغل دیگر مریم عمید یعنی مدیر مدرسه‌ی دخترانه بودنش، او را نسبت به مشکلات، دشواری‌ها و درمندی‌های جامعه‌ی زنان حساس‌تر از خانم دکتر کحال، کرده است. بر عهده داشتن مدیریت مدرسه‌ی دخترانه، نبردی رویارو، و درگیری مستقیم با آن باورها و شرایط اجتماعی - اقتصادی‌ست که زنان را منزوی و گوشه‌گزین و نگاه‌دار خانه و اندرون می‌خواهد. تأسیس مدرسه‌ی دخترانه در شرایطی که مدیران این مدارس تکفیر می‌شدند و مورد ایزد و آزار قرار می‌گرفتند، اعلان پیکاری آشکار با سنت‌ها و باورهای مردمدارانه بود، و این اعلام موضع روشن نه تنها مدیر مسئول جریده‌ی شکوفه را نسبت به مسائل زنان در شغل مطبوعاتی‌اش حساس‌تر می‌کند که شغل مطبوعاتی نیز وسیله‌ای می‌شود برای تبلیغ و جنا انداختن باورهای نو و زن‌نگرانه در جامعه و تداوم بخش و پاریگر همان پیکار آشکار تأسیس مدرسه‌ی دخترانه به شمار می‌رود.

نکته‌ی دیگر در غنای کار مطبوعاتی، ژورنالیستی شکوفه نسبت به دانش است. نشریه‌ی شکوفه از لحاظ کیفیت کار مطبوعاتی، تنوع مطالب، بحث‌های زن‌گرایانه در زمینه‌های یاد شده و مقالات سیاسی - تاریخی، طنز و... نسبت به دانش موفق‌تر به نظر می‌رسد. □

پانویس:

ضمن پوزش از برخی اشتباه‌های تاپی در بخش یکم این جستار، بدین وسیله آن اشتباه‌ها اصلاح می‌شود: (۱) در صفحه‌ی ۵۱، ۱۳۳۷ به اشتباه ۱۳۳۷ هجری قمری تاپب شده است.

(۲) در صفحه‌ی ۵۴، می‌باید کردن مدرسه‌ی دخترانه به اشتباه تبرای مدرسه‌ی دخترانه تاپب شده است.

۱. نشریه‌ی شکوفه، چاپ کتابخانه‌ی ملی جمهوری اسلامی ایران، تهران ۱۳۷۷، ص ۷۶.
۲. همان، ص ۹۸.
۳. همان، ص ۹۸.
۴. همان، ص ۲۳.
۵. همان، ص ۲۶۷.
۶. قومی فخری، کارنامه‌ی زنان مشهور ایران، ص ۱۳۲.
۷. نشریه‌ی شکوفه، ص ۱۵۵.

۸. نشریه‌ی شکوفه، ص ۱۱۴.
۹. همان، ص ۹۸ از سخنان مدیر مدرسه‌ی دخترانه‌ی حسانت.
۱۰. نشریه‌ی شکوفه، ص ۱۱۴.
۱۱. نشریه‌ی شکوفه، ص ۹۸.
۱۲. همان، ص ۱۴۸.
۱۳. همان، ص ۱۵۲.
۱۴. همان، ص ۸۷.
۱۵. همان.
۱۶. همان، ص ۲۵۷.
۱۷. همان، ص ۱۹۴.

صاحب آن را خانم دکتر کحال همسر دکتر حسین خان کحال مدیر روزنامه استقلال ایران معرفی کرده است. آقای محیط طباطبایی این خطای صدر هاشمی را به این طریق اصلاح کرده است: «روزنامه هفتگی دانش که از دهم ماه رمضان ۱۳۲۸ هجری تا ۲۷ رجب ۱۳۲۹ سی شماره روی کاغذ نیم ورقی و هر شماره‌ای در ۸ صفحه به مدیری و صاحب‌امتیازی خانم دکتر کحال دختر یعقوب جدیدالاسلام همدانی انتشار یافت پیش از آن که سال آن به پایان برسد تعطیل شد. نخستین روزنامه‌ی زبان فارسی‌ست که اختصاص به زنان داشته است... خانم دکتر کحال هیچ گونه انتسابی با دکتر حسین‌خان کحال مدیر روزنامه‌ی استقلال ایران نداشته و رشته ارتباط ایشان نسبی نبوده بلکه فنی

بوده‌اند. بنابراین به نقل خانم چوبک باید دین میرزا یعقوب حکیم باشی را مسیحی دانست، و نام یعقوب هم در نزد ارامنه مورد استفاده قرار می‌گرفته است چنان‌که نام پدر میرزا ملکم خان نیز میرزا یعقوب بوده است.

خانم چوبک همچنین حکایت می‌کنند که در ایام طفولیت اهالی محل ایشان و خواهرشان اقدس را به نام «نوه‌های خانم دکتر» می‌خوانده‌اند. اما نقص بزرگ کار ما در آن‌جاست که از اسم اصلی این خانم اطلاعی نداریم زیرا چه در خود روزنامه و چه در منابع دیگر همه جا از وی به نام خانم دکتر کحال یاد شده است. در مورد زندگی خصوصی او هم اطلاعات ما بسیار ناقص است.

متأسفانه خانم دکتر کحال در زمان خردسالی نوادگان فعلاً در قید حیات خویش درگذشته است و آنان اطلاع بسیار اندکی درباره‌ی زندگی او دارند. به روایت خانم چوبک، خانم دکتر کحال زن یک روحانی معروف زمان خود بوده است و طبابت را با اجازه او انجام می‌داده. از این‌که خانم دکتر کحال در کجا درس چشم پزشکی خوانده است کاملاً بی‌اطلاعیم. در عین حال از این‌که او به اقتضای شیوه پدر و شاید به تشویق او و نیز آموزشهای اولیه در محضر او به این کار پرداخته نباید غافل شد. اما مصرف لغات انگلیسی و برگردان آنها به خط فارسی در روزنامه می‌تواند این تصور را پدید آورد که بانوی مزبور در نزد مبلغان مسیحی - احتمالاً امریکایی - که بعدها هم مدرسه دخترانه امریکایی همدان را در این شهر تأسیس کردند درس طبابت خوانده و کحالی آموخته است. در شماره ۵، صفحه ۲، روزنامه دانش اعلانی به این شرح دیده می‌شود که حاکی از تغییر محل مطب اوست و جای تردیدی در مورد طبابت خانم دکتر کحال باقی نمی‌گذارد:

«محکمه کحالی این خادمه در خیابان جلیل آباد بود. حالیه کما فی‌السابق همه روزه قبل از ظهر سوای جمعه در جزو اداره جریده دانش از برای پذیرایی مرضای چشم حاضرم. خانم دکتر کحال.»

از بستگان دیگر خانم دکتر کحال از کسی سراغی نداریم مگر آن که صفحه ۸ شماره ۲ روزنامه آگهی تسلیتی به امضای مدیره مدرسه احیاء دخترانه خطاب به خانم دکتر کحال در فوت میرزا حسن بن محمد چاپ شده و مدیر نشریه نیز ضمن تذکر این‌که انتشار روزنامه یک هفته به مناسبت فوت برادرش به تأخیر افتاده از تسلیت دهنده تشکر نموده است. در شماره ۲ عنوان خانم دکتر کحال از «صاحب امتیاز و مدیره» به «صاحبه امتیاز و مدیره» تبدیل شده است و این عنوان تا پایان نشر روزنامه به همین صورت باقی مانده است.»

پانویس:

۱. الهی صدرالدین، مجله‌ی ایران‌شناسی، سال ششم - شماره‌ی دوم - تابستان ۱۳۷۳

توضیح

بوده و هر دو چشم پزشک بوده‌اند (محیط طباطبایی، «جزوه‌ی تاریخ مطبوعات ایران» - قسمت نوزدهم - بخش دوم - گفتار دهم، ص اول: نک: پانویس ۱ همین مقاله).

بر این توضیح روشن‌گرانه آقای محیط طباطبایی این نکته را باید افزود که خود خانم دکتر کحال در صفحه دوم اولین شماره روزنامه هنگام معرفی خویش می‌نویسد: «این کمینه خانم دکتر، صبیبه مرحوم میرزا محمد حکیم باشی جدیدالاسلام است که به سنت رایج پس از پذیرفتن دین اسلام نام خود را از یعقوب به محمد تغییر داده و لقب حکیم‌باشی داشته است. ظاهر نام یعقوب و انتساب او به شهر همدان که یک مرکز اقلیت‌نشین کلیمی و مسیحی‌ست و این‌که اطبای سنتی ایران غیر از مسلمانان غالباً از کلیمیان بوده‌اند این شبهه را پیش می‌آورد که پدر خانم دکتر کحال جدیدالاسلام بوده است. اما خانم قدسی چوبک اظهار می‌دارند که اولاً سیمای مادر بزرگ پدری خود را به یاد دارند که زنی بور و زاع بود، ثانیاً از اقوام آن خانم بعدها خویشاوندانی را در تهران ملاقات کرده‌اند که از ارامنه

خانم دکتر نجم‌آبادی، پس از انتشار مقاله‌ی گذاری بر نخستین نشریه زنان در ایران، - حقوق زنان شماره‌ی نهم - مقاله‌ای از آقای صدرالدین الهی به نام تک‌نگاری یک روزنامه «دانش» برای ما فرستادند که با توجه به منابع آقای الهی می‌توان پذیرفت که خانم دکتر کحال مدیر مسئول نشریه‌ی دانش - آنچنان‌که در پانویست شماره‌ی دوم مقاله‌ی گذاری بر نخستین نشریه‌ی زنانه در ایران از منابع در دسترس گفته شده بود - همسر دکتر حسین خان کحال نبودند، با سپاس از خانم دکتر نجم‌آبادی برای اشارت در بایست‌شان و نیز فرستادن این مقاله، بخش موردنظر از مقاله‌ی آقای الهی را مرور می‌کنیم:

«شماره اول روزنامه با نام صاحب امتیاز و مدیر خانم دکتر کحال منتشر شده است. محمد صدر هاشمی مؤلف کتاب تاریخ جرائد و مجلات ایران، ذیل شماره ۵۳۲ هنگامی که از روزنامه دانش سخن می‌گوید،

زندگی برای همه ما پر از فراز و نشیب است. گاهی که دلمان از غصه‌ها می‌گیرد و سختی‌ها محاصره‌مان می‌کنند... با خود می‌گوییم کاش جایی و کسی بود که حرف‌هایمان را می‌شنید، به پای واگویه‌ها و درد دل‌هایمان می‌نشست و با راهنمایی‌هایش در طی این مسیر پر از فراز و نشیب یاریمان می‌کرد.

ما آماده‌ایم توانمان را به کار گیریم تا شنونده‌ای مهربان و صمیمی و راهنمایی امین برایتان باشیم. سئوالات خود را پیرامون مسائل حقوقی برایمان بفرستید. کارشناسان ما نیز روزهای یکشنبه هر هفته شنونده حرف‌ها، مسایل و مشکلات شما هستند. ● قبل از مراجعه با تلفن ۶۴۳۴۲۶۰ تماس بگیرید.

همایش بزرگ کانون‌های فرهنگی هنری دانشجویان

به نام آفریدگار اندیشه‌ها

جمهوری اسلامی ایران
وزارت فرهنگ و آموزش عالی

اطلاعیه شماره ۲

همایش بزرگ کانون‌های فرهنگی و هنری دانشجویان

اهداف:

- افزایش و تعمیق مشارکت عملی دانشجویان فعال در عرصه‌های فرهنگی و هنری دانشگاهها
- فراهم‌سازی زمینه‌های تحقق آیین‌نامه کانون‌های فرهنگی و هنری
- ارزیابی فعالیت کانون‌های فرهنگی و هنری دانشجویان در دوره اخیر

زمان: ۲۷ مهر تا ۲ آبان ۱۳۷۸

مکان: اردوگاه شهید باهنر تهران

برنامه‌ها:

- کمیسیون‌های تخصصی دانشجویی
- نمایشگاه فعالیت‌های کانون‌های دانشگاهها
- اجرای برنامه‌های فرهنگی و هنری دانشجویان
- جلسات گفتگو و پرسش و پاسخ با حضور مسئولان
- نشست‌های تخصصی فرهنگی - هنری - ادبی با حضور اندیشمندان، صاحب‌نظران و اساتید

آدرس دبیرخانه: تهران - خیابان استاد نجات‌اللهی - کوچه سلمان پاک - پلاک ۱۵

تلفن: ۵ - ۸۸۹۵۴۷۴ و ۹۱۱۲۱۵۱۵۷۸

دورنگار: ۸۸۰۸۴۴۹

توجه: دانشجویان عضو کانون‌ها، برای کسب اطلاعات تکمیلی و دریافت فرم‌های ثبت‌نام به معاونت دانشجویی و فرهنگی دانشگاه محل تحصیل خود مراجعه نمایند.

اداره کل امور فرهنگی

ستاد همایش بزرگ کانون‌های فرهنگی و هنری دانشجویان

فروش یا معاوضه

باغچه ویلایی به انضمام کارگاه

واقع در بومهن

تلفن: ۷۸۶۱۵۵۳

آموزشگاه و آرایشگاه مسعودی

با دو دیپلم آرایش و پیرایش

خیابان امام خمینی - بین کارون و جیحون

روبروی مسجد - پلاک ۷۸۴

تلفن: ۶۸۷۷۶۶۷

فروشی

خیابان آزادی

آپارتمان دو خوابه با تمامی امکانات

تلفن ۶۰۳۰۰۸۹

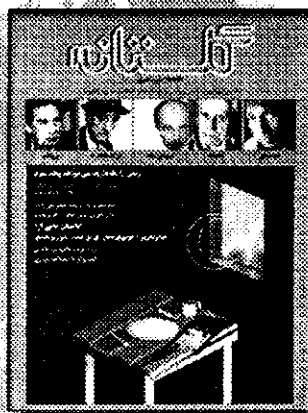
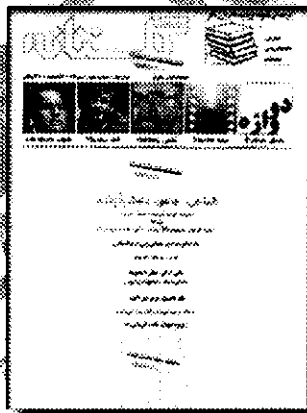
ظروف کرایه برگ سبز

خدمات ظروف و سرو انواع

غذاهای ایرانی و فرنگی

فنا، عقد، عکسبرداری و فیلمبرداری مجالس خود را بما بسپارید

تلفن: ۸۰۷۵۴۴۷ - ۹۱۱۲۲۴۶۹۹۹

گلستانه

ماهنامه ادبی، هنری

۱. هزینه اشتراک یک ساله ۳۶۰۰ تومان
۲. حساب جاری شماره ۲۷۱۵۶ به نام نشریه گلستانه . بانک تجارت شعبه نوبنیاد . کد شعبه ۱۰۱۹
۳. ارسال فتوکپی فیش بانکی به همراه فرم اشتراک به صندوق پستی گلستانه ۴۷۱۵-۱۹۳۹۵
۴. تلفن ۲۲۹۲۱۰۱
۵. برای آمریکا، اقیانوسیه و شرق دور ۳۰۰ تومان و اروپا ۲۰۰۰ تومان به مبلغ اشتراک اضافه می شود

فرم اشتراک ماهنامه گلستانه

نام و نام خانوادگی	.....
نشانی	.....
کد پستی	.....
تلفن	.....

طلاق سلب مسئولیت...

بقیه از صفحه ۱۷

آمار حکایت از این می‌کند که در آلمان از هر سه ازدواج و حتا از هر دو ازدواج یکی منجر به طلاق می‌شود. تنها در سال ۱۹۹۴ حدود ۱۶۶۰۰۰ ازدواج فسخ شد و ۱۳۵۳۰۰ کودک خردسال مجبور به کنار آمدن با ضربه‌ی ناگهانی جدایی شدند. یتیمان طلاق به روش‌های مختلف واکنش نشان می‌دهند. بعضی‌ها منزوی می‌شوند و آرام درد می‌کشند و برخی رفتاری صریح و مشخص از خود نشان می‌دهند. نشانه‌های رفتاری از پرخاشگری، ترس از جدایی، افسردگی، شب‌آزادی تا فکر خودکشی ادامه می‌یابد.

طلاق یا جدایی پدر و مادر برای بچه‌ها به مفهوم فروپاشی خانواده یا دنیای آن‌هاست. آن‌ها به ناگاه در میان دو انسان قرار می‌گیرند که هر دو را دوست دارند و از این پس نمی‌دانند به کدام یک تعلق دارند. تجربه یک کودک از جدایی والدینش جدایی خانواده‌ی اوست. مهم این است که پدر و مادر به او نشان دهند: «با وجود این که پیوند ازدواج ما به پایان رسیده است اما ما پدر و مادر تو باقی می‌مانیم.»

با رعایت نکات زیر می‌توانید فرزندان خود را در پشت سرگزاردن این بحران یاری دهید:

۱ - در صورت قطعی بودن طلاق در این باره به طور واضح و روشن با فرزند یا فرزندان صحبت کنید.

۲ - برای فرزندان توضیح دهید که چرا از هم جدا می‌شوید و بر این نکته تاکید کنید که او در این مورد مقصر نیست و با وجود آن که اکنون خانواده جدا از هم زندگی می‌کند، در آینده در کنارش هستید.

۳ - با فرزندان در مورد احساساتش صحبت کنید و ترس‌ها و نگرانی‌های او را جدی بشمارید.

۴ - به هیچ عنوان فرزندان را در نزاع و دعوای طلاق داخل نکنید.

۵ - سعی کنید در مورد خطاهای طرف مقابل اغماض کنید و منصف باشید.

۶ - فرزند شما به مادر / پدر نیاز دارد. تا جایی که ممکن است به او اجازه دهید تا مادر / پدری را که با او زندگی نمی‌کند ببیند.

۷ - به نظر بسیاری از مشاوران خانواده در صورت طلاق حق سرپرستی مشترک بهترین راه حل برای بچه‌ها است.

۸ - اگر فرزند شما برای جدایی آمادگی ندارد، باید از متخصص روان درمانگر یاری جست.

منبع: Leben & erziehen

هما آشیان رایانه

با ما جهت حراست از اطلاعات با ارزش خود مشاوره فرمایید.
ما آماده‌ایم تا با ارائه خدمات ویژه کامپیوتری شما را:

- در انتخاب سخت‌افزار و نرم‌افزار مناسب و با قیمت مناسب.
- طراحی کلیه سیستم‌های اداری و تجاری.
- آموزش کاربران کامپیوتر در کلیه سطوح به صورت خصوصی.
- درک صحیح از توانایی‌های کامپیوترتان.
- ارائه کننده تجهیزات حرفه‌ای گرافیک و انیمیشن.

یاری رسانیم.

شرکت هما آشیان رایانه - تهران، خیابان ایرانشهر جنوبی، کوچه نمازی، پلاک ۲۲
واحد ۱۱. تلفن و فاکس: ۸۸۴۸۷۱۷

متخصص زیبایی پوست و لاغری از پاریس

با دریافت مدارک ماری کورسال ۲۰۰۰ و همراه با آموزش و دیپلم بین‌المللی

برطرف کردن چین و چروک و افتادگی، جذب کولازن، فروت اسید

هیدرو درمی، کاتیو ویتال، گرم و آرایش عروس

عظیما

۲۲۲۴۱۴۴ و ۰۹۱۱۲۱۷۲۲۶۵۷ ☎

مرکز گیاهان دارویی پویانا

ترک اعتیاد - اعصاب - مفاصل
حاق کننده و لاغر کننده گیاهی

جلوگیری از ریزش مو - زیبایی پوست - موهای زائد - تقویت جسمی و قوه باء

تحت نظر دکتر شمس (همیشه جوان بمانید)

تلفن: ۶۷۰۴۵۳۶

مجله‌ی حقوق زنان آگهی می‌پذیرد.

تلفن ۶۴۳۷۹۶۴ تلفکس ۶۴۳۴۲۶

زنان ما با مشکلات متعددی روبه‌رو هستند. بسیاری از آنان از حقوق خود آگاهی ندارند که تسهیل در انتخاب مشاور و یا وکیل راه‌گشای آنان خواهد بود و یا تدابیری که قوه قضاییه و یا قوای دیگر می‌توانند به آن بیندیشند و رهنمود دهند. زیرا که نمی‌شود در شرایط کنونی با موعظه و نصیحت و یا مختصرگویی و بی‌توجهی، زنان را در دستیابی به آنچه که حقشان است محدود کرد. زنان ابزار مناسب را در دست ندارند از اینرو به محض برخورد با مشکلات و مسائلی که از حل آن ناتوانند افسرده و مأیوس از دادگاه خارج می‌شوند و به شرایطی تن می‌دهند که در شأن انسانیشان نیست. اگر قرار است به عدالت اجتماعی دست یابیم زنان نیمی از این اجتماعند. باید برایشان برنامه‌ریزی کنیم، و با اولویت‌بندی و بهادادن به خواست آنان در سیاست، اقتصاد، فرهنگ و... راه را برایشان هموار کنیم. تاثیر برنامه‌ریزی کشوری نیز آن هنگام است که مستقیماً زنان را نیز در زمره‌ی آنان قرار داده باشیم و توفیق در پیشرفت قضا نیز آن هنگام است که زنان را ببینیم و حتی به حقوق پنهان آنان نیز توجه کنیم. اکنون وقت آن است که قوه‌ی قضاییه تهیه لوایح مناسب برای زنان را در برنامه‌های خود بگنجانند و قضات شایسته را بر دادگاه‌های خانواده حاکم گردانند و با استفاده از اجتهاد علما دست به اصلاح برخی از قوانین بزنند و یا با تفسیر مناسب از قوانین راه را بر اجحاف به زنان ببندد.

در طی این سال‌ها مصوباتی برای اصلاح قوانین مربوط به زنان داشته‌ایم: اصلاح قانون طلاق و تأیید اجرت المثل برای زنان، اصلاح قانون حضانت، پرداخت مهریه به نرخ روز، ورود قاعده عسر و حرج در قانون طلاق و حضانت، تدوین شروط ضمن عقد ازدواج در سند نکاحیه و... به این امید که روند اصلاح قانون در جهت تأمین همه جانبه‌ی زنان ادامه یابد و در تغییرات جدید شاهد لوایح و طرح‌هایی به منظور حمایت از زنان باشیم.

مدیر مسئول

پانوشت:

۱. مقدمه‌ی قانون اساسی - ۲. اصل دوم قانون اساسی - ۳. اصل سوم قانون اساسی - ۴. اصل دهم قانون اساسی - ۵. اصل ۲۱ قانون اساسی

ترک اعتیاد

در یک هفته تضمینی
توسط پزشک متخصص

۶۴۰۲۸۶۰
۰۹۱۱۲۳۰۲۳۵۲
۰۹۱۱۸۷۱۸۱۱۰

دورا کلین

با ۳۰ سال تجربه در خشک‌شوویی
مبلمان - موکت - فرش در خدمت
بهداشت خانه و محل کار
گرانتر - مطمئن‌تر
۸۴۰۸۳۹۵ - ۸۴۰۸۳۹۶

قنادی تیفانی

با بیش از ۴۰ سال سابقه کار
مراسم عقد، عروسی و جشن تولد شما را بامتنوعترین شیرینی‌ها و
انواع کیکها در مدل‌های جدید جاودانه می‌سازد.
آدرس: خیابان بهبودی نبش نصرت
تلفن: ۶۰۳۳۸۱۶

اضطراب! افسردگی!

اضطراب، وسواس، افسردگی، افکار مزاحم، ترس از امتحان و ...
مشاوره خانوادگی، تربیتی، تست هوش ناسازگاری
کودکان و نوجوانان، لکنت زبان و سایر اختلالات
گفتاری و یادگیری، تقویت و بالا بردن اعتماد به نفس
شماره تلفن: ۷۲۸۵۶۹
ساعات تماس ۹ الی ۱۲ و ۲ الی ۷ بعدازظهر

قو طیران

سازنده‌ی انواع قوطی‌های فلزی

تلفن: ۶۴۲۹۳۷۴

پوزش و تصحیح:

در پاسخ حقوقی سرگذشت فریب در صفحه ۱۷
و ۶۵ مجله، سه اشتباه رخ داده است که - تصحیح
می‌شود.

در سطر ۱۴ - در قانون مجازات اسلامی و قانون
ازدواج مصوب - صحیح است.

در سطر ۲۹ - ازدواج مصوب ۱۳۱۰ و اصلاحات
بعدی آن و - صحیح است.

در سطر ۲۸ - شناسایی اموال وی موجبات
توقیف و تأمین نهائماً صحیح است.

مدیریت خانواده

بقیه از صفحه ۲۱

برایش بازگو کنید و از او بخواهید که درستی آن را برایتان تصدیق کند.

۷- رؤس اصلی پیام‌های تلفنی را در آخر هر مکالمه برای طرفتان جمع‌بندی کنید و به‌طور صریح تأیید او را بگیرید. همه این محکم‌کاری‌ها برای این است که از بروز هر گونه سوء تفاهم پیشگیری شود.

سخن حکیمانه‌ی کنفوسیوس دانشمند بزرگ چینی را به خاطر بیابید که گفته است: «اگر زبان شما روشن و دقیق نباشد، به‌طور کامل مفهوم نخواهد شد و در نهایت کار مورد نظر شما انجام نشده و ناقص باقی خواهد ماند.» اگر می‌خواهید کار مورد نظرتان حتماً انجام شود، در وضوح و دقت پیامتان سنگ تمام بگذارید و محکم کاری کنید.

۸- ابتکار عمل را به‌دست بگیرید و در تلفن کردن پیشقدم شوید. صبر نکنید دیگران اول به شما تلفن بزنند. البته خرجتان بالا می‌رود، بنابراین جا دارد که با کسب آمادگی قبلی و کوتاه کردن صحبت‌هایتان هزینه‌های تلفنی خود را به حداقل ممکن برسانید.

۹- اجازه ندهید دیگران با تلفن‌هایشان وقت زیادی از شما بگیرند. سال‌ها پیش که خود را برای گرفتن گواهینامه‌ی رانندگی در خارج از کشور آماده می‌کردم، به‌خاطر می‌آورم که در کتابچه‌ی راهنما نوشته شده بود: «به‌طور دفاعی رانندگی کنید. همیشه مواظب خطاهای سایرین باشید. کافی نیست شما خودتان چراغ قرمز را رد نکنید، بلکه باید مواظب کسان دیگری باشید که با رد کردن آن هزار جور حادثه‌ی هولناک می‌آفرینند.» در

از بازیگری تا نویسندگی

بقیه از صفحه ۴۵

در همان فصل اول وقتی مک لین به ترس واضطرابش هنگام سخنرانی و گفت‌وگو با جماعت کثیر حاضر در سمینارها اعتراف کرد و هیجان خود را بر ملا می‌کند خودبه‌خود یک احساس قربابت بین او و خواننده پدید می‌آید.

«احساس آسیب‌پذیری و تهی بودن می‌کردم. تنها چیزی که به من دلگرمی می‌داد یک متن بیست و پنج صفحه‌ای موضوع سخنرانیم بود که در دست می‌فشردم. مراقب هر حرکت و عکس‌العمل جمعیتی بودم که در سکوت به من نگاه می‌کردند...»

در سفر به درون، مک لین مدام در حال مقایسه و ایجاد تعادل میان مباحث و پدیده‌هاست. او ایراداتی را به‌طور جداگانه بر فلسفه و مکاتب روان‌شناسی شرق و غرب وارد می‌داند و به همین علت هم ضمن تدقیق در این نواقص تمام سعی خود را کرده تا نقاط مثبت و ارزش‌های قابل حصول مکاتب مذکور را برای خواننده بازگشایی کند: «نزد ما غربی‌ها یافت روش‌های فکری و تعارفیمان در مورد تحقیق درباره‌ی هسته و جوهر مرکزی وجود انسان با شرقی‌ها کاملاً متفاوت است. شرقی‌ها کم‌تر از غربی‌ها به صورت خط مستقیم و مستدل فکر می‌کنند. آن‌ها به تصورانشان فضای

مورد تلفن هم کافی نیست شما کوتاه صحبت کنید بلکه باید شیوه‌های دفاعی مناسبی برای مقابله با پرگوین در پیش بگیرید. مثلاً اگر کسی به شما تلفن کرد و پرسید: «چه حال و خبر؟» و احساس کردید که می‌خواهد وقت زیادی از شما بگیرد، در پاسخ به او بگویید: «ببینم، با من کاری داشتی؟» و اگر باز ملاحظه کردید که در پرگویی خود اصرار می‌کند، بگویید: «لطفاً حرفتان را مختصر کنید، چون قدری سرم شلوغ است.»

۱۰- شما صددرصد مسئول موفقیت ارتباط تلفنی‌تان هستید. اگر طرف شما مثل خودتان با فرهنگ و آداب‌دان باشد بار مسئولیت شما سبک‌تر است ولی اگر او قدری یا کاملاً ناوارد و ناشی باشد، درجه‌ی مسئولیت شما به همان نسبت (تا ۱۰۰ درصد) بالاتر خواهد رفت. قدر مسلم این است که شما باید کاملاً به هدف یا هدف‌های خود از برقراری تماس تلفنی‌تان برسید.

۱۱- با سکوت خود مزاحمان تلفنی را از کارشان مأیوس کنید. مزاحمان تلفن نوعی کمبود و مشکل روانی دارند و می‌خواهند شما را ناراحت و عصبانی کنند و به بد و بیراه گفتن وادارند. زیر بار نروید! به محض آن که احساس کردید طرف شما مزاحم است، با خونسردی و آرامی گوشی را بگذارید. مطمئن باشید که او به‌زودی از ادامه‌ی کار ناشایستش دلسرد خواهد شد. البته در صورت امکان با پی‌گیری خود در صدد شناسایی و تعقیب قانونی او برآید. ولی تکرار می‌کنم هرگز ابراز ناراحتی نکنید و به‌اصطلاح از کوره در نروید. مزاحمان تلفنی دقیقاً همین انتظار را از شما دارند.

در شماره بعدی درباره‌ی شیوه علمی تشکر کردن، انتقاد کردن و بحث کردن سخن خواهیم گفت.

بیش‌تری می‌دهند و در مسیر تفکر به موضوعات مترادف و یا جنبی نیز می‌پردازند... متفکران غربی در مورد کشف ماهیت واقعیت‌ها و پیدا کردن تصورات جدید درباره آن‌ها و کسب دیدگاهی بسیط درباره اجسام و مطالب دچار اشکال می‌شوند» (ص ۱۸۹ - ۱۸۸)

«بیش‌تر پیچیدگی مربوط به سؤال درباره وجود خدا به تفاوت‌های موجود بین طرز تفکر غربی‌ها و طرز فکر شرقی‌ها درباره‌ی ضمیر آگاه مربوط می‌شود. پوینده‌ی شرقی به درون می‌گریزد ولی جوینده غربی در خارج از وجود خودش به دنبال حقیقت می‌گردد. یک متفکر شرقی معتقد است خداوند اجازه می‌دهد تا انسان‌ها او را در درونشان بیابند و این فکر با وجودش درهم آمیخته است. ادیان غربی معتقدند که خداوند از انسان جداست و به عنوان وجودی برتر حضور دارد و به همین دلیل وجود خدا از نظر ایشان یک موضوع اعتقادی محسوب می‌شود» (ص ۸۹)

نویسنده حتماً در روان‌شناسی دیروز و امروز تفاوت‌های زیادی را یافته و معتقد است که علم روان مراقبه باید همگام با پیشرفت تمدن و فن‌آوری حرکت کرده و متحول شود.

اعتقاد و باور مک لین به خداوند در مقام یک هنرپیشه‌ی زن آمریکایی تعجب‌آور است. یک مقایسه‌ی ساده میان او و همتایش بر این ادعا مهر تائید می‌زند: «اگر انسان بتواند بازتاب نیروهای

ارث زن از دارایی شوهر

بقیه از صفحه ۲۰

- ۱۴- احمد عابدینی، «ارث زن از همه دارایی شوهر با بخشی از آن» ص ۲۹.
- ۱۵- همان منبع ص ۸۹.
- ۱۶- شیرین عابدی «سهم الارث زن از زمین زراعی» از مجموعه مقالات «نگاه زنان»
- ۱۷- محمد باقر آشتیانی، «ارث از نظر اسلام»

منابع:

- ۱- نقد حقوقی ارث در قانون مدنی ایران: پرویز اوصیاء، رساله دکتری.
- ۲- ارث از نظر اسلام: محمد باقر آشتیانی.
- ۳- ارث - تاریخ: محمد رضا فقیری.
- ۴- بررسی میراث زوجه در حقوق اسلام و ایران: دکتر حسین مهرپور، انتشارات اطلاعات، تهران ۱۳۶۸.
- ۵- مقاله ارث زن از همه دارایی شوهر با بخشی از آن: احمد عابدینی، مجله‌ی فقه، شماره ۱۵ و ۱۶، بهار و تابستان ۷۷.
- ۶- مقاله «سهم الارث زن از زمین زراعی»، شیرین عابدی از مجموعه مقالات «نگاه زنان».
- ۷- مقاله «ارث زن از دارایی شوهر»: زین العابدین زاخری، چاپ تبریز ۱۳۵۲.
- ۸- تحقیق در ارث زن از دارایی شوهر: تقریرات آقای قاضی طباطبائی، چاپ تبریز ۱۳۵۳.
- ۹- رساله فی میراث الزوجه: شهید ثانی، از مجموعه رسالات دهگانه شهید ثانی، چاپ ۱۳۱۳ هج.
- ۱۰- موجز الاحکام و المیراث: دکتر احمد علی خطیب، چاپ اول ۱۹۶۶ میلادی.
- ۱۱- ارباب: محقق حلّی و شهید ثانی، ترجمه‌ی ابوالحسن محمدی.
- ۱۲- ارث الزوجه: آیت‌الله صافی گلپایگانی، از انتشارات دارالقرآن الکریم، قم، سال ۱۴۰۵ هج.
- ۱۳- بلغة الفقیه: سید محمد آل بحر العلوم، انتشارات مکتبه

خداوندی را در خود بشناسد، دیگر نمی‌تواند به قول تمسخرآمیز بعضی‌ها صحبت پیرامون این مسائل را نوعی فلسفه‌یابی بیهوده بداند... فقط از راه سفر به درون است که انسان می‌تواند به وجود نیروی خدایی در خودش واقف شود.» (ص ۱۰۰)

«اکنون بیش از هر زمان دیگری در طول تاریخ زمان آن فرا رسیده که با نیروهای درونی‌مان آشنا شویم و اخگرهای نیروی خداوندی را در خود حس کنیم.» (ص ۸۵)

و بدین ترتیب شرلی مک لین زنی که از بطن یک زندگی و تفکر مدرن غربی برخاسته - خود را به دست عرفان شرقی سپرده و راه رهایی و رستگاری و کلید خوشبختی را کیلومترها دورتر از آمریکا - با فرهنگ رو به اضمحلالش - در مشرق زمین می‌جوید.

منابع:

- ۱- پیا از کوه نفتی / شرلی مک لین / برگردان: سهراب جمهوری / انتشارات البرز / ۱۳۷۵
- ۲- راهی به مقصود / شرلی مک لین / ترجمه‌ی سهراب جمهوری / انتشارات البرز / ۱۳۷۶
- ۳- سفر به درون / شرلی مک لین / ترجمه سهراب جمهوری / انتشارات البرز / ۱۳۷۷ / ۲ - زندگی، جنگ و دیگر هیچ / اوریان فالاجی / ترجمه: لیلی گلستان / انتشارات امیرکبیر
- ۵- دایرة المعارف سبنمای / بیژن خرسند / ۱۳۶۱ / انتشارات امیرکبیر

خشونت علیه زنان...

بقیه از صفحه ۵۳

شکل خاصی از خشونت علیه زنان مقوله‌ی مزاحمت و آزاررسانی در محل کار را شامل می‌شود. این مقوله تا همین چندسال پیش تابو قلمداد می‌شد. در بررسی‌های وزارت امور زنان فدرال در سال ۱۹۹۰، دامنه‌ی پنهان و نمودهای گوناگون مزاحمت‌های جنسی برای زنان در شرکت‌ها و آژانس‌های دولتی آشکار شد. این مزاحمت‌ها از تماس ناخواسته‌ی بدنی گرفته تا سخنان آزار دهنده، سوت زدن‌های آنچنانی و نشان دادن تصاویر پورنوگراف، تماماً نوعی ارباب جنسی محسوب می‌شوند. از ۴۰۰۰ زنی که مورد نظر خواهی قرار گرفتند، ۱۱٪ آنان موقعیت‌هایی را در محل کار تجربه کرده بودند که مزاحمت جنسی محسوب می‌شود.

به عنوان بخشی از دومین قانون حقوق برابر^۴، دولت فدرال قانونی مستقل برای حمایت از کارمندان زن در برابر آزار جنسی در محل کار را تصویب کرد که از تاریخ اول سپتامبر ۱۹۹۴ اجرا شد. این قانون از تمام کارمندان ادارات دولتی و بخش خصوصی در مقابل مزاحمت جنسی حمایت می‌کند. قانون مزکور تمام کارفرمایان و ناظران دستگاه‌های اداری را ملزم می‌کند تا به منظور تضمین ایمنی در مقابل این نوع مزاحمت اقدامات لازم را اتخاذ کنند و مجرمان را مطابق قانون کار و انضباط^۵ تحت پیگرد قانونی قرار دهند.

کودکان نیز از خشونت جنسی در داخل و خارج خانواده متأثر می‌شوند. در حال حاضر شبکه‌ی در حال گسترشی از مراکز ارتباط و مشاوره در دفاتر محلی جوانان، مراکز مشاوره پزشکی و مراکز ویژه حمایت از

کودک برای آنان مهیاست. دختران متأثر از این معضل می‌توانند به خانه‌های امن دختران و اماکن و مراکز مختلف بروند که شامل مؤسسه‌ای است که توسط گروه‌های داوطلب کمک اداره می‌شوند. با وجود تمام این اقدامات، هنوز در دایره زندگی کودکان کمک کافی

وجود ندارد. هنوز بی‌خبری و نادیده گرفتن معضل آزار جنسی کودکان شایع است. به این منظور وزارت امور زنان یک طرح آزمایشی را در برلین انجام داده است. طبق این طرح دختران متأثر از این معضل و مادرانشان مورد راهنمایی و مشاوره قرار می‌گیرند و به آپارتمان‌های بحرانی^۶ برده می‌شوند. در سال‌های اخیر به علت پیشرفت بازار ویدیویی و دیگر تکنولوژی‌های جدید اطلاع رسانی، پخش و توزیع پورنوگرافی کودکان به طور فزاینده‌ای رو به رشد است. با تصویب اصلاحیه‌ای که از سپتامبر ۱۹۹۳ به مورد اجرا گذاشته شده، مجازات‌های کیفری برای تصویر سازی مستهجن از کودکان به طور قابل توجهی سخت‌تر شده است. اکنون پورنوگرافی کودکان جرم محسوب می‌شود و توقیف این تولیدات مطابق قانون الزامی است. به علاوه، اصلاحیه‌ی مقررات مربوط به محدود کردن جرائم جنسی علیه کودکان و جوانان^۷ در ژوئن ۱۹۹۴ لازم‌الاجرا شد. این مقررات تجربه‌ی مراکز مشاوره را نیز مدنظر قرار می‌دهد که قربانیان آزار جنسی اغلب برای غلبه بر این تجربه و آمادگی برای دادخواهی قانون و اقامه‌ی دعوی به زمانی طولانی نیاز دارند. در مورد جرائم مربوط به سوء استفاده‌ی جنسی از کودکان، تجاوز، اجبار جنسی یا آزار جنسی کسانی که توانایی مقاومت ندارند، اجرای این مقررات معوق می‌ماند تا قربانی به سن ۱۸ سالگی برسد. مقررات قانونی برای بهبود موقعیت کودکان شاهد در دادگاه‌ها در دست تهیه است.

از فعالیت‌های وزارت امور زنان فدرال می‌توان

عدم خشونت علیه کودکان^۸ را نام برد. این طرح در سال‌های ۱۹۹۵ - ۱۹۹۲ اجرا شد و به موضوع سوء استفاده‌ی جنسی از دختران پرداخته بود. در سال‌های ۱۹۹۶ - ۱۹۹۳ این وزارت فعالیت دیگری با عنوان **خشونت علیه زنان** انجام داد. در این طرح فقط به زنان توجه نشد و برای اولین بار در برخی اقدامات به طور ویژه به مردان نیز پرداخته شد.

دولت فدرال و به ویژه وزارت امور خانواده فدرال، بازنشستگان، زنان و جوانان به حمایت از زنان در برابر نقض حقوق بشر و خشونت در عرصه‌ی بین‌المللی اهمیت بسیاری قائل است. به این منظور، جمهوری فدرال آلمان خود را نسبت به حمایت از حقوق بشر در بسیاری از کنوانسیون‌های بین‌المللی ملزم می‌داند و از این رو دروازه‌های خود را برای نظارت بین‌المللی گشوده است. حقوق بشر زنان و اقدامات حمایتی از زنان در مقابل خشونت یکی از اهداف اصلی راهکارهای ملی آلمان جهت تحقق نتایج چهارمین کنفرانس جهانی زن در این کشور است.

پانویس:

- 1 - Rendsburg
- 2 - Act for Improving The Protection of Crime Victims
- 3 - Stuttgart
- 4 - Second Equal Act
- 5 - Labour and Disciplinary law
- ۶ - crisis Apartment منظور آپارتمان‌هایی که در مواقع بروز این گونه مشکلات برای دختران در خانواده، برای سکونت در اختیار آن‌ها قرار می‌گیرد.
- 7 - Statue of limitations for sex Crime against children and young people
- 8 - No Violence Against Children
- 9 - Violence Against women

منبع: Women in the Federal Republic of the Germany, 1998

را برعهده دارد معتقد است که ما نیازمند بالا بردن موقعیت زنان و ایجاد فضای احترام برای آن‌ها در میان مردان هستیم.

به نظر می‌رسد تشخیص و پذیرفتن این که نسبت به نیازهای زنان و توانایی‌هایشان بی‌توجهی می‌شود، رشد فزاینده‌ای داشته است. و زنان مشاور و مددکاران بهترین کسانی هستند که می‌توانند به این کاستی‌ها اعتنا کنند و با درک صحیح از مشکلات درصد رفع آن‌ها برآیند. این آگاهی می‌تواند بعد جدیدی به دنیای بحران زده‌ی فعالیت‌های بشر دوستانه ببخشد.

نگرانی اصلی امروز این است که همه‌ی آنچه در مورد زنان گفته می‌شود، در عرصه سخن باقی بماند و هرگز به عالم واقعیت راه نیابد. زنان هنوز توانایی برابری با مردان را ندارند اما حرکت رو به گسترش حرفه‌ای شدن، خواه ناخواه دنیا را به این سو سوق خواهد داد.

- پانویس: 1 - ICRC
2 - OXFAM

منبع: Redcross Crescent

به زنان اختیارات و قدرت تصمیم‌گیری بیش‌تری داده می‌شد، آن‌ها نقش بسیار مثبت‌تری در این زمینه ایفا می‌کردند.»

ماریون هارف - تاول نیز می‌گوید: «مسئله‌ی اصلی این نیست که زنان بهتر عمل می‌کنند، بلکه تمامی توانایی‌ها در زمینه‌های مختلف مورد نیاز است و زنان در این میان می‌توانند خدمات بسیاری ارائه کنند. برای مثال هنگامی که به ملاقات همسران کسانی که به دلایلی بازداشت شده‌اند، می‌رویم، اگر زنی در میان گروه حضور داشته باشد، برقراری ارتباط آسان‌تر خواهد بود.»

وکیل دیگری می‌گوید: «اصولاً کسانی که مدتی تحت آزار و شکنجه بوده‌اند با زنان بهتر رابطه برقرار می‌کنند.»

بدون شک برای افزایش مقبولیت حضور زنان حمایت و پشتیبانی لازم است همان‌گونه که باب مک گرو می‌گوید: «به عنوان وکلای خارجی ما موظفیم رفتاری صحیح در برابر مشارکت زنان داشته باشیم چرا که رفتار ما الگویی برای دیگران است.» وی که ریاست مشاوره‌ی فدراسیون در افغانستان

جایی برای زنان

بقیه از صفحه ۵۱

روستاها به مناطق شهری رشد فزاینده‌ای نشان می‌دهد پیش‌بینی می‌شود جمعیت جهان از ۵/۷۶ میلیارد نفر در حال حاضر به ۸/۵ میلیارد نفر در سال ۲۰۲۵ برسد. تعداد پناهندگان که از خشکسالی، خشونت و فقر می‌گریزند، به شدت در حال افزایش است. در حالی که زنان در سرتاسر دنیا به شدت مورد انواع تبعیض‌های مذهبی، فرهنگی و اجتماعی قرار دارند و به مشکلات آن‌ها توجهی نمی‌شود. اگرچه سازمان‌های بین‌المللی بشر دوستانه بر فعالیت‌های خویش افزوده‌اند، بحران‌های جهانی همچنان سیر صعودی می‌پیمایند. توجه بیش‌تر به زنان در مراکز ارائه‌ی خدمات و کمک‌های انسان دوستانه این پرسش را ایجاد کرده است که آیا مهارت‌های زنان و مردان در فعالیت‌های بشر دوستانه با یکدیگر متفاوت نیست؟

به عقیده **لودیلا پترائووا**، رئیس شاخه مسکوی صلیب سرخ در روسیه، شخصیت زنان با این گونه فعالیت‌ها همخوانی بیش‌تری دارد. وی می‌گوید: «اگر